

Kirkkonummen ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto Kirkkonummen datakeskusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, UUDELY/8117/2023

Rakennus- ja ympäristölautakunta 29.08.2023 § 105
882/14.04.00/2020

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Anu Hynninen, puh. 040 1269 678
Ympäristötarkastaja Elina Röman, puh. 040 750 9894
etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi

Päätösehdotus Ympäristöpäällikkö Hynninen Anu

Rakennus- ja ympäristölautakunta antaa Microsoft 3465 Finland Oy:n Kirkkonummen datakeskuksen YVA-ohjelmasta seuraavan lausunnon:

Ohjelma on kattava ja siinä on huomioitu ennakkoneuvottelussa (21.6.2023) esiin tulleita asioita hyvin. Seuraavat asiat tulee vielä huomioida YVA-selostuksessa:

YVA-ohjelmassa on sekoitettu kahden maanläjitysalueen lupatiedot (mm. kohta 2.2 ja kohta 8.7.1.). Hankealueen itäosassa sijaitseva maankaatopaikka-alue toimi alun perin tie- ja vesirakennuslaitoksen maa-ainesten läjitysalueena. Vuonna 2001 Kirkkonummen kunnan lupa- ja valvontajaosto myönsi alueelle toimenpideluvan mullan tilapäistä varastointia varten. Myöhemmin Insinööritoimisto Bertel Ekengrenille myönnettiin alueelle maankaatopaikan ympäristölupa (UUS-2003-Y-557–111 22.6.2004). Ympäristöluvan mukainen kokonaistäyttötilavuus oli 96 000 t (noin 60 000 m³). Täyttöön käytetyt maa-ainekset olivat Sundsbergin (tarkemmin Sundetin) rakentamisessa muodostuneita savipitoisia ylijäämämaita.

Hankealueen pohjoisosassa sijaitsevan Hästhagenin maankaatopaikan lupa myönnettiin vuonna 2006 (UUS-2005-Y-411–111). Luvan valvontavastuu siirtyi vuonna 2010 kunnalle. Ympäristöluvan lupamääräykset tarkastettiin rakennus- ja ympäristölautakunnassa vuonna 2013 (RYL 15.10.2013 § 158). Alue on sittemmin maisemoitu ja ympäristölupa rauetettu (RYL 28.2.2023 § 41). Alueelle on läjitetty yhteensä 179 401 t (128 527 m³) Sundetin alueen pilaantumattomia ylijäämämaita.

YVA-selostuksessa tulee arvioida maanläjitysalueiden avaamisen ja poisviennin vaikutukset mm. Finnträsk-järveen. Lisäksi maankaatopaikoilta poistettavien maa-ainesten vastaanottoaikat tulee selvittää aikaisessa vaiheessa, koska massamäärät ovat merkittäviä.

YVA-ohjelmassa jää epäselväksi, onko maankaatopaikkojen massat huomioitu kaivuu- ja louhintamäärissä (s. 11 kohta 4.2.2.2). Alueelta poisvietävän maa- ja kiviaineksen määräksi on arvioitu noin 1 210 000 m³. YVA-selostukseen tulee tarkentaa poisajettavan ja paikalla hyödynnettävän kiviaineksen määrä, sekä perustella, miksi alueelle pitää tuoda ulkopuolelta lisämaita.

Arviointiohjelman mukaan työmaan maa- ja kiviainesten kuljetusmäärä vuosina 2024–2026 on yhteensä noin 93 000 kuorma-autokuormaa, eli keskimäärin noin 155 kuorma-autokuormaa päivässä. Kuljetusajat on suunniteltava siten, että kuljetusreittien varrella asuville aiheutuu

mahdollisimman vähän haittaa. YVA-selostuksessa tulee kuvata täsmälliset tiedot rakentamisen aikaisista liikennevaikutuksista ja liikenteen ajoittumisesta.

Ampumaradan alue on kesän aikana kunnostettu siltä osin, kuin se on ollut mahdollista häiritsemättä viitasammakoiden elinympäristöä. Kunnostettavan alueen kaakkoisnurkassa todettiin kunnostustöiden yhteydessä laboratorioanalyysissä sinkkiä, lyijyä ja kuparia. Kyseinen alue on aivan viitasammakoiden elinalueenaan käyttämän kosteikon reunassa, eikä kaivuutöitä voitu ulottaa lähemmäs kosteikkoa. Lopputilanteesta laaditaan parhaillaan riskinarviointia ELY-keskukselle. Kyseinen arviointi ja tieto tarvittavista jatkotoimenpiteistä tulee liittää YVA-selostukseen. Lisäksi vanhalla ampumarata-alueella tapahtuvan rakentamisen vaikutukset Finnräsk-järveen tulee selvittää.

Hankealueella on tehty pohjatutkimuksia, joiden yhteydessä on tutkittu myös happamien sulfaattimaiden esiintymistä. Vaikka tutkimuksissa ei ole toistaiseksi todettu normaalista poikkeavia sulfaattipitoisuuksia, tulee hankesuunnittelussa varautua sulfaattimaista aiheutuvien riskien hallintaan.

Sivulla 9 todetaan, että ”YVA-menettelyssä tullaan käsittelemään liitynnät sähköverkkoon ja mahdolliset voimajohdot sekä uusien sähkölinjojen rakentamisen ja toiminnan aikaiset vaikutukset.” YVA-ohjelman perusteella jää epäselväksi, millä tarkkuudella Fortum Power and Heat Oy:n 2 x 400 kV:n maakaapeli huomioidaan: huomioidaanko maakaapelin osalta vain yhteisvaikutukset varsinaisen datakeskusalueen rakentamisen kanssa vai otetaanko vaikutuksia huomioon tätä laajemmin.

Suurin osa hankealueen hulevesistä valuu Finnräskin suuntaan, mikä altistaa järven runsaalle kiintoaines- ja haitta-ainevalumariskille rakentamisen aikana. YVA-selostuksessa tulee kuvata konkreettisesti ja riittävällä tarkkuudella vesienhallintaratkaisut ja toimenpiteet, joiden avulla kiintoaines- ja haitta-ainekuormitus Finnräskiin estetään. Vesienhallintaratkaisut tulee toteuttaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta rakentamisen aikainen kuormitus saadaan minimoitua. YVA-selostuksessa tulee esittää laskelmat hankealueelta lähivesistöihin kulkeutuvien haitta-aineiden määrästä ja arvio vesienhallintamenetelmien tehokkuudesta.

Kohdassa 4.3.5. Jätevedet ja hulevedet todetaan, että pysäköintialueilta sadevedet kerätään ja johdetaan tarvittaessa öljynerottimien kautta. Haitallisten vesistövaikutusten ehkäisemiseksi kaikki pysäköintialueiden hulevedet tulee johtaa viivytykseen öljynerottimien kautta, kaavamääräysten mukaisesti. Finnräsk-järven vedenlaatu ei saa huonontua nykyisestä.

YVA-menettelyn yhteydessä toteutettava kaivokartoitus tulee laajentaa ulottumaan 500 metrin etäisyydelle hankealueesta.

Alueen maastonmuodot tulee huomioida meluavien toimintojen sijoittelussa. Esimerkkinä voidaan todeta, että Hästhagenin maankaatopaikan päällä tehdystä lyhytaikaisesta murskauksesta tuli huomattava määrä palautetta Kartanonrannan asukkailta. Kartanonrannan koulu ja päiväkotitulee huomioida melun leviämisen kannalta herkkinä kohteina.

Melumallinuksissa tulee huomioida kaikki ohjelmaluonnoksen kohdassa

4.3.8 (Melu ja tärinä) nimetyt melunlähteet, mukaan lukien rakentamisen ja toiminnan aikainen liikenne sekä lämpöpumppulaitos. Suunnittelussa tulee varmistaa, ettei naapurustoon aiheudu rakentamisen tai toiminnan aikana naapuruussuhdelain (29/1920) mukaista kohtuutonta rasisusta.

YVA-ohjelman mukaan alueella on tehty kuluneen vuoden aikana uusia luontoselvityksiä. YVA-selostuksessa tulee kuvata tarkasti, mitkä hankkeen lopulliset arvioidut vaikutukset ovat alueen kasvillisuuteen ja eläimistöön.

Kohdassa 8.5.3. todetaan, että suurin osa lahokaviosammalhavainnoista on tehty asemakaava-alueen pohjoisreunalla, mutta kartan mukaan havaintoja on paljon myös alueen muissa osissa.

YVA-selostuksessa tulee tarkemmin arvioida hankkeen vaikutukset alueella havaittuihin lepakoihin sekä kuvata, miten lepakot otetaan huomioon hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Hankesuunnittelussa tulee varmistaa, että alueella säilytetään mahdollisimman paljon olemassa olevaa puustoa.

Kappaleessa 8.5.1 on mainittu hankealueen lähimmät luonnonsuojelualueet. Arviointiohjelmaan on syytä päivittää Finnträskin vanhojen metsien luonnonsuojelualueen rajaus niin, että se käsittää myös Uudenmaan ELY-keskuksen hankkiman laajennusalueen.

Arviointiohjelmaan on syytä lisätä myös Kirkkonummen ympäristönsuojeluyksikön hankealueen lähistöllä tekemät liito-oravahavainnot (tiedot toimitetaan ELY-keskukselle lausunnon mukana).

Arviointiohjelman kohdan 9.7 ensimmäisestä lauseesta on syytä poistaa maininta hankealueesta osin kiviainesten ottoalueena (alueella ei tällaista ole).

Hankkeen seurantaryhmään (kohta 6.4.3) tulee kutsua mukaan kunnan rakennusvalvonta.

Pykälä tarkistetaan kokouksessa.

Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunta päätti päätösehdotuksen mukaisesti.

Pykälä tarkistettiin kokouksessa.

Selostus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta lausuntoa Microsoft 3465 Finland Oy:n Kirkkonummen datakeskusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Lausunto tulee toimittaa viimeistään 30.8.2023.

Hankealue on kooltaan noin 50 hehtaaria ja sijoittuu Kirkkonummelle noin yhden kilometrin etäisyydelle Masalan taajama-alueesta kaakkoon, Länsiväylän (kt 51), Kehä III:n (kt 50) ja Sundsbergintien väliselle alueelle. Hankealue on 30.8.2021 hyväksytyssä ja 17.2.2023 lainvoimaiseksi tulleessa Kolabackenin asemakaavassa varattu yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten korttelialueeksi.

Suunnitelman mukaan hankealueelle rakennetaan kolme datakeskusrakennusta ja niille tarvittavat tukitoiminnot, kuten kunnossapito- ja toimistorakennukset, tarvittavat huoltotiet ja parkkialueet. Datakeskusten yhteenlaskettu sähköteho on noin 150 MW.

Rakennettavien datakeskusrakennusten yhteyteen sijoitetaan varavoimageneraattorit, joiden yhteenlaskettu polttoaineteho on noin 500 MW. Datakeskuksen tarvitsema sähkö saadaan kantaverkosta ja laitoksen hukkalämpöä on tarkoitus hyödyntää Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen kaukolämpöverkossa.

YVA-menettelyn yhteydessä käsitellään Fortumin lämmön talteenottolaitoksen vaikutukset ympäristöön. Lämpöpumppulaitokset tuottavat kaukolämpöä ilma-vesilämpöpumpuilla, sähkökattiloilla, sekä ottamalla talteen datakeskuksen hukkalämpöä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on kaksi hankevaihtoehtoa: VE1 ja VE0. Hankevaihtoehtona VE1 tarkastellaan tilannetta, jossa hankealueelle suunniteltu datakeskus rakennetaan ja otetaan käyttöön. Hankkeen 0-vaihtoehtona (VE0) tarkastellaan tilannetta, jossa datakeskusta ei rakenneta ja oteta käyttöön suunnitellulla hankealueella. Hankevaihtoehdossa VE0 hankealue voidaan ottaa tulevaisuudessa muuhun alueen kaavoituksen mahdollistamaan käyttöön.

YVA-menettelyssä arvioidaan datakeskuksen rakentamisvaiheen, toimintavaiheen sekä toiminnan lopettamisvaiheen ympäristövaikutuksia. YVA-lain mukaisesti arvioinnissa tarkastellaan hankkeen aiheuttamia ympäristövaikutuksia väestöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen; maahan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen; yhdyskuntarakenteeseen, aineelliseen omaisuuteen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön; luonnonvarojen hyödyntämiseen, sekä em. tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma (YVA-ohjelma) on suunnitelma ympäristövaikutusten arviointimenettelyn järjestämisestä ja siinä tarvittavista selvityksistä. YVA-ohjelmassa kuvataan perustiedot suunnitellusta datakeskushankkeesta ja arvioidaan hankevaihtoehdot, miten hankkeen ympäristövaikutukset tullaan arvioimaan ja miten YVA-menettely kokonaisuudessaan tullaan toteuttamaan. Arviointityön tulokset esitetään ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa (YVA-selostus).

YVA-ohjelma ja kuulutus löytyvät ympäristöhallinnon verkkosivuilta www.ymparisto.fi/MicrosoftKirkkonummenDatakeskusYVA.